

Міністерство юстиції України
Науково-дослідний центр судової експертизи
у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності

**ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
(«КРАЙНЄВСЬКІ ЧИТАННЯ»)**

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції
(26 грудня 2023 р., м. Київ)

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
Науково-дослідний центр судової експертизи
у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності

**ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З ПИТАНЬ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
(«Крайнівські читання»)**

*Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції
(26 грудня 2023 р., м. Київ)*

Київ
Видавництво Ліра-К
2023

УДК 347
П78

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Науково-дослідного центру судової експертизи у сфері
інформаційних технологій та інтелектуальної власності
Міністерства юстиції України
(протокол № 7 від 09.01.2024)*

Рецензенти:

Барабаш О. В. – доктор технічних наук, професор, професор кафедри автоматизації проектування енергетичних процесів і систем Навчально-наукового інституту атомної та теплової енергетики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

Кучук Н. Г. – доктор технічних наук, професор, професор кафедри електронних обчислювальних машин Національного технічного університету України «Харківський політехнічний інститут».

П78 **Проблеми теорії та практики судової експертизи з питань інтелектуальної власності («Крайнівські читання»)** : Матер. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (26 грудня 2023 р., м. Київ); за ред. д-ра техн. наук М. О. Можасва / НДЦСЕ судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 104 с.
ISBN 978-617-520-771-0

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції («Крайнівські читання») присвячені актуальним проблемам теорії та практики судової експертизи з питань інтелектуальної власності та інформаційних технологій. Зокрема, цьогоріч на заході висвітлювали питання за темою «Дослідження цифрових активів», у межах якої учасники конференції представили відповідні доповіді. У збірнику оприлюднено статті як з теоретичних питань судової експертизи у сфері інтелектуальної власності, так і з поєднаних з ними проблем судово-економічних і товарознавчих видів експертиз, досліджень цифрових активів у комп'ютерно-технічній експертизі, економічних та правових аспектів використання інтелектуальної власності як цифрового активу підприємства, а також стосовно сучасних тенденцій судової експертизи об'єктів авторського права тощо.

Запропоновані матеріали науково-практичної конференції призначені для судових експертів, суддів і представників органів досудового розслідування, оцінювачів, науковців та всіх, хто цікавиться захистом права на об'єкти інтелектуальної власності та інформаційних технологій..

*Організатори конференції не завжди поділяють погляди,
висловлені в наведених матеріалах, але з повагою ставляться до цінностей наукового
плюралізму та свободи академічних досліджень.*

ISBN 978-617-520-771-0

УДК 347

© Науково-дослідний центр судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, 2023
© Видавництво Ліра-К, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
------------------------	----------

1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Алексейчук В. І., Кісіль Н. В., Купріянова А. О. Система професійних компетентностей судових експертів у сфері інтелектуальної власності як критерій оцінки підготовки судового експерта	8
--	----------

2. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Гриньчак В. М. Практичні аспекти застосування методу моделювання при проведенні судової експертизи у сфері інтелектуальної власності про схожість торговельних марок з позначеннями, нанесеними на фальсифіковану продукцію	17
--	-----------

Калініченко М. М., Рубець К. В., Струк І. О. Експертиза соціальних мереж: сучасні тенденції судової експертизи об'єктів авторського права	23
--	-----------

Фоя О. А. Неzareєстрований промисловий зразок як об'єкт судової експертизи у сфері інтелектуальної власності	27
---	-----------

3. ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Голець І. В. Віртуальні активи як об'єкти судової експертизи	31
--	-----------

Тимошик Л. П. Розрахунок матеріальної шкоди, завданої державі внаслідок незаконного розповсюдження об'єктів авторського права	42
---	-----------

Ковзель М. А., Николайчук Т. В., Фонарьова Т. А. Дослідження економічних та правових аспектів використання інтелектуальної власності як цифрового активу підприємства.....	61
--	----

4. ЕКСПЕРТИЗА КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ, БАЗ ДАНИХ І ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ЗАВДАНЬ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Бикова Т. М. Вплив DDoS-атак на систему забезпечення експертної діяльності: виклики та перспективи	73
Голікова О. В. Особливості дослідження вебсайтів при вирішенні питань щодо порушень авторського права	75
Гомон В. О. Удосконалення моделі системи збереження даних у хмарних сховищах.....	81
Мірошник Р. О. Дослідження цифрових активів у комп'ютерно-технічній експертизі	83
Старенький І. В. Використання ChatGPT під час проведення комп'ютерно- технічних експертиз цифрових носіїв інформації.....	90
Штанько В. І., Бикова Т.М. Роль філософії в розумінні цифрових активів як нової форми цінності та засобу обміну у сучасному світі.....	99
Штанько В. І., Гомон В. О. Філософія технологічного детермінізму в контексті цифрових активів та блокчейн-технологій	101

Ковзель Максим Анатолійович, канд. техн. наук, доцент, старший науковий співробітник, Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України

Ніколайчук Тетяна Василівна, керівник Юридичної клініки кафедри права, викладач кафедри права, Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Фонарєва Тетяна Анатоліївна, канд. екон. наук, доцент кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ЦИФРОВОГО АКТИВУ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Становлення та розвиток національної економіки визначає об'єктивну необхідність набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності та все більший й глибокий вплив їх на інноваційний розвиток як підприємств так й держави в цілому. Акцентом сучасного етапу пошуку резервів ефективності підприємства та розробки стратегій інноваційного розвитку є активізація процесів використання об'єктів інтелектуальної власності. Однак, існує ряд теоретичних та практичних проблем щодо оцінки використання цифрової інтелектуальної власності, такої як програмне забезпечення та вебсайти, та їх вплив на ефективність інноваційної діяльності підприємства.

Існуючі сьогодні методики оцінки ефективності використання цифрової інтелектуальної власності в управлінні інноваційним розвитком підприємств потребують вивчення та адаптації до реальних умов діючих підприємств.

Активну участь у міжнародній дискусії з питань розробки нових норм охорони авторського права в кіберпросторі бере ВОІВ. Так, були розроблені Рекомендації щодо вдосконалення механізму регулювання цифрового використання об'єктів авторського права і суміжних прав через мережу Інтернет (далі – Рекомендації) відповідно до Договору ВОІВ про авторське право від 20 грудня 1996 року, Договору ВОІВ про виконання і

фонограми від 20 грудня 1996 року, Директиву 2001/29/ЄС «Про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві» від 22 травня 2001 року та Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ.

Інноваційна діяльність – вид діяльності, пов’язаний із трансформацією ідей у технологічно нові або вдосконалені продукти або послуги, впроваджені на ринку, у нові вдосконалені технологічні процеси або способи проведення (передачі) послуг, використані в практичній діяльності. Інноваційна діяльність припускає цілий комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних заходів, і саме у своїй сукупності вони приводять до інновацій [1].

Як, відомо прийняття управлінських рішень безпосередньо пов’язане із здібностями персоналу, новітніми ІТ-технологіями, інтелектуальною працею. Саме тому, дуже важливим аспектом підвищення ефективності інноваційної діяльності сучасних підприємств є інтелектуальна власність, як основа соціально-економічних перетворень та розвитку інноваційної діяльності.

Постановка завдання. Об’єктом дослідження є процес управління інноваційною діяльністю. Предметом дослідження є використання інтелектуальної власності в управлінні інноваційною діяльністю підприємства.

Мета дослідження – розкрити економічні та правові особливості використання інтелектуальної власності в управлінні інноваційною діяльністю підприємства з транспортних послуг.

Результати дослідження. Використання інтелектуальної власності на підприємстві з надання транспортних послуг обумовлюється необхідністю пошуку резервів підвищення ефективності діяльності. Таким чином, виходячи із вищезазначеної мети, необхідно дослідити, як використання інтелектуальної власності впливає на ефективне використання резервів та підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства.

У дослідженні пропонується модель використання інтелектуальної власності та очікуваного результату на основі процесу здійснення інноваційної діяльності (див. рис. 1). Як видно з рисунку, результуючі показники ефективності

інноваційної діяльності пов'язані між собою, це означає, що збільшення певної групи показників приведе, на основі синергетичного ефекту, до збільшення інших груп показників ефективності інноваційної діяльності.

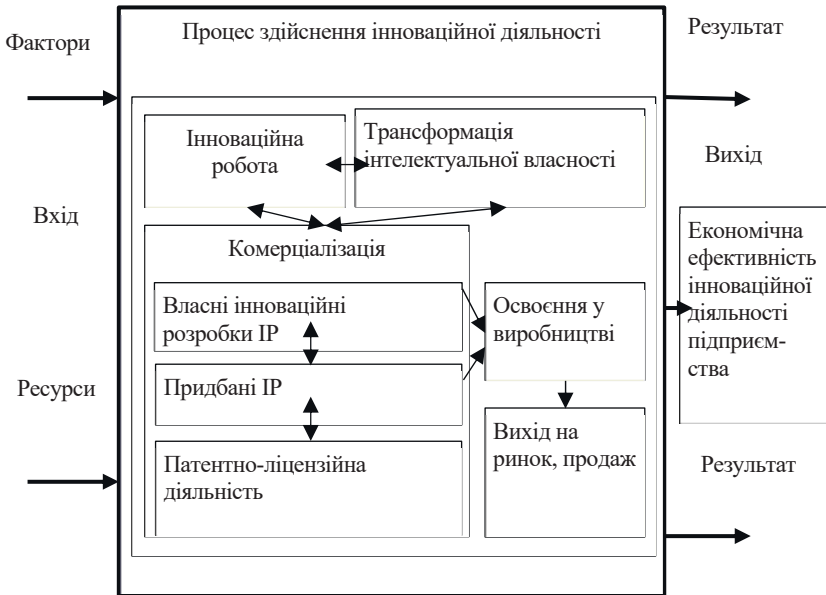

Рисунок 1 – Модель використання інтелектуальної власності в інноваційній діяльності підприємства та очікуваного результату

В основу цього процесу покладена трансформація інтелектуальної власності в кінцевий продукт інноваційної діяльності, яку можна здійснити лише в інноваційному процесі. Використання інтелектуальної власності в господарській діяльності здійснюється на умовах її комерціалізації. Механізм комерціалізації, є відтворення руху інтелектуального капіталу з метою отримання прибутку. Деякі інтелектуальні ресурси – звичайно ті, що мають більший комерційний потенціал, отримують правову охорону і стають інтелектуальною власністю. [2]

Проведений аналіз діяльності підприємства з транспортних послуг, показав що прийняття та обробка замовлень – це одна з

основних функцій диспетчера й оптимізація витрат часу на цю функцію може бути ефективною з точки зору виявлення резервів підприємства. Так, найбільш вагомими за витратами часу етапами внесення даних замовлення у базу даних та передача даних водію транспортного підприємства, в ціновому вираженні становлять майже 7435 гривень в місяць, що складає практично 50% заробітної плати диспетчера. Тому постала необхідність застосування певних напрямів удосконалення інноваційної діяльності на основі використання інтелектуальної власності у вигляді інноваційного програмного забезпечення інформаційної системи та здійснення рекламної компанії з використанням вебсайту й інноваційних інструментів інтернет-маркетингу.

Цілі використання нового програмного забезпечення та вебсайту для підприємства: розвиток виробничої сфери за рахунок збільшення об'ємів надання послуг, розвиток інформаційно-комунікаційної сфери за рахунок покращення програмного забезпечення та оптимізації інформаційних потоків та бізнес-процесів, формування конкурентних переваг, підвищення ринкового потенціалу, за рахунок правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, формування цінностей та інвестиційної привабливості для інвесторів та стейкхолдерів, підвищення якості взаємовідносин з клієнтами (споживачами).

Проведені розрахунки показали, що розробка та впровадження нового програмного забезпечення принесла підприємству економічний ефект, а саме: середні витрати робочого часу, необхідні для обробки одного замовлення скоротилися та склали 3,1 хв; абсолютна зміна показника економії робочого часу на обробку 1-го замовлення після введення нової технології – 5,4 хв; відносна економія робочого часу на обробку 1-го замовлення після введення нової технології – 63,5 %; величина економії робочого часу за один місяць – 50,4 годин; величина економії робочого часу за один місяць у ціновому вираженні – 4725 грн., розробка програмного забезпечення окупиться приблизно за 8 місяців.

Вебсайт підприємства – інтелектуальна власність, нематеріальний актив, який, при правильному використанні, підвищує ефективність діяльності підприємства. На підприємстві, яке досліджувалося, завдяки використанню

вебсайту було проведено контекстна рекламна компанія, яка мала економічний ефект, а саме: кількість нових замовлень від проведеної кампанії склала 1 114, 9 тис. грн.; чистий прибуток від проведення контекстної рекламної кампанії – 275,4 тис. грн.

Слід зазначити, що важливим фактором довготривалого успіху та підвищення конкурентоспроможності, є постійне удосконалення та розвиток вебсайту. Розвиток вебсайту неможливий без правової охорони вебсайту, як комплексного за структурою об'єкту права інтелектуальної власності. Також правового захисту потребує й розроблене програмне забезпечення, адже, з одного боку – це вибір охоронного документу для отримання виключних прав на комп'ютерну програму, з іншого – вибір охоронного документу для подальшої комерціалізації комп'ютерної програми.

Отже, сутність варіантів правової охорони комп'ютерної програми та /або вебсайту наведені у таблиці 1.

Вебсайт, як і комп'ютерна програма, – це складний об'єкт права інтелектуальної власності, оскільки: містить в собі програмні засоби (відповідні комп'ютерні програми, завдяки яким вебсайт функціонує); має інформаційне наповнення (тексти, зображення тощо); має унікальне ім'я (доменне ім'я); інформація, що міститься на вебсайті, зберігається на віддаленому комп'ютері (цей процес характеризується як хостинг); доступ до вебсайту можливий з будь-якого комп'ютера (або іншого пристрою), що підключений до мережі Інтернет, завдяки використанню відповідного програмного забезпечення (публічний доступ будь-якої особи). Кожна зі складових може розглядатися як окремий об'єкт з точки зору інтелектуальної власності. Крім того, власниками прав інтелектуальної власності на ці складові можуть бути зовсім різні особи [3].

На жаль, сьогодні визначення хостингу в законодавстві України не наведено, але відповідно до ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» постачальником послуг хостингу є особа, яка надає власникам вебсайтів послуги і (або) ресурси для розміщення вебсайтів або їх частин у мережі Інтернет та із забезпечення доступу до них через мережу Інтернет. Унікальною адресою сайту в мережі Інтернет є доменне ім'я. Відповідно до ст. 20 Закону України «Про охорону прав на

знаки для товарів і послуг» порушенням прав власника свідоцтва на знак для товарів і послуг вважається використання знаку без його згоди в доменних іменах. У науковій літературі висловлюється позиція, що доменне ім'я є самостійним об'єктом права інтелектуальної власності як засобу індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг у Всесвітній мережі Інтернет [3].

Таблиця 1

Порівняльний аналіз основних видів правової охорони комп'ютерної програми та вебсайту (складено на основі [2], [3])

Критерії	Авторське право (літературний твір)	Патентне право (спосіб вирішення завдання)	Торгова марка (назва програми або сайту)
1	2	3	4
1 Обсяг правової охорони	1.1. охороні підлягає форма втілення ідеї – програмний код у якості літературного твору.	2.1 охороні підлягає сутність комп'ютерної програми – алгоритм у якості способу вирішення завдання.	3.1. охороні підлягають літери, цифри та інші знаки або слова, які є назвою програми.
2 Умови набуття прав	1.2. творчий характер, наявність об'єктивної форми.	2.2 новизна, винахідницький рівень, промислова придатність (винахід); новизна, промислова придатність (корисна модель).	3.2. правова охорона надається знаку, який не суперечить публічному порядку, принципам гуманності, моралі ітп
3 Складність експертизи	1.3. Складність експертизи: реєстрація не є обов'язковою процедурою; під час розгляду заявки	2.3 Складність експертизи: експертиза заявки складається з попередньої	3.3. Складність експертизи: експертиза складається з

1	2	3	4
	<p>Державна служба не проводить експертизу твору і не встановлює факт виникнення авторства; розгляд заявки, прийняття рішення про реєстрацію і видача свідоцтва здійснюється у термін до 2 місяців від дати подання заявки.</p>	<p>2.3 Складність експертизи: експертиза заявки складається з попередньої експертизи, формальної експертизи та, за заявкою стосовно патенту на винахід – кваліфікаційної експертизи (на практиці експертиза за заявкою на винахід триває від 15 місяців; термін отримання патенту на винахід – 24-30 місяців; експертиза за заявкою на корисну модель триває близько 1,5 місяців; термін отримання такого патенту на корисну модель становить більше 6 місяців).</p>	<p>формальної та кваліфікаційної експертиз (триває близько 1,5-2 років).</p>
4 Тривалість охорони	1.4 від дня створення твору, усе життя автора і	2.4. 20 років від дати подання заявки (винахід);	3.4 Тривалість охорони майнових прав: 10 років з

1	2	3	4
майнових прав	70 років після його смерті.	10 років від дати подання заявки (корисна модель).	дати подання заявки з можливістю продовження щоразу на 10 років.
5 Витрати під час набуття прав ІВ	1.5 підготовка державної реєстрації авторського права для юридичних осіб – 161,50 грн; – оформлення свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір від юридичних осіб – 25,50 грн.	2.5 подання заявки (корисну модель), формула якого містить не більш як три пункти – 800 грн; - проведення кваліфікаційної експертизи заявки на винахід, формула якого має один незалежний пункт – 3000 грн; - додатково за кожний незалежний пункт формули винаходу понад один – 3000 грн; - публікація про видачу патенту на винахід (корисну модель) – 200 грн; - додатково за кожний аркуш понад 15 належно оформлених аркушів опису, креслень,	3.5 подання заявки на знак одним заявником – 1000 грн; – додатково за кожний клас Міжнародної класифікації товарів і послуг понад один, номер якого зазначено у заявці – 1000 грн; – публікація про видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг у чорно-білому зображенні за кожний клас – 150 грн; – державне мито за видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг – 85 грн.

1	2	3	4
		формули винаходу (корисної моделі) і реферату (сумарно), що містяться у заявці – 10 грн; - річний збір за підтримання чинності патенту на винахід за кожний рік дії патенту починаючи від дати подання заявки – 300- 3800 грн; для корисної моделі – від 300 до 2100 грн.; - мито за видачу патенту на винахід (корисну модель) – 17 грн.	

Складнощі виникають й при правовому захисті інформаційного наповнення сайту. Наповнення сайту складається з текстових, графічних і аудіовізуальних матеріалів. Всі вони є об'єктами авторського права, що означає, що авторські права на них можуть бути зареєстровані окремо. Крім того, майнові і немайнові права на кожний з цих об'єктів можуть належати різним особам [3].

Сьогодні дуже важко визначитися хто є власником вебсайту, так як реальний володілець сайту і реєстрант доменного імені можуть не співпадати. Тому у законі встановлено презумпцію, відповідно до якої за відсутності доказів іншого, власником вебсайту вважається реєстрант відповідного доменного імені, за

яким здійснюється доступ до вебсайту, і/або отримувач послуг хостингу.

Слід звернути увагу, що вебсайт складається з вебсторінок і власник вебсайту не завжди є власником вебсторінки. Зокрема, власник вебсайту не є власником вебсторінки, якщо останній володіє обліковим записом, що дозволяє йому самостійно, незалежно від власника вебсайту, розміщувати інформацію на вебсторінці та управляти нею (ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Ця норма є важливою з огляду на потенційний суб'єктний склад спору, що може виникнути у разі порушення цією особою авторських або суміжних прав. Зокрема, у такому разі саме власник вебсторінки повинен бути відповідачем у такій категорії справ. [3]

Таким чином, вебсайт виступає комплексним за структурою, окремим і самостійним об'єктом права інтелектуальної власності у сфері авторського права, оскільки під час створення потребує використання творчих здібностей людини та не має чітко визначеної структури, а саме може складатися з різних об'єктів права інтелектуальної власності в різних комбінаціях та з особливим їх впорядкуванням, що, як наслідок, породжує оригінальність та унікальність кожного вебсайту. При цьому обумовленим є доповнення переліку об'єктів авторського права у ст. 6 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [48] та переліку об'єктів права інтелектуальної власності у книзі четвертій, ст. 420 Цивільного кодексу України [36] окремим пунктом «вебсайт».

На основі проведеного дослідження, пропонується механізм використання інтелектуальної власності (ІВ) в інноваційній діяльності підприємства з надання транспортних послуг, представлений на рисунку 2.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки.

1. Головним недоліком охорони авторським правом комп'ютерної програми є те, що захищається текст (код) програми, проте не ті функції, які вона виконує.

2. В свою чергу патент на комп'ютерну програму дає змогу захистити її змістовний бік, патентна охорона поширюється на сутність, що є основною ідеєю програми, втіленою в алгоритмі.

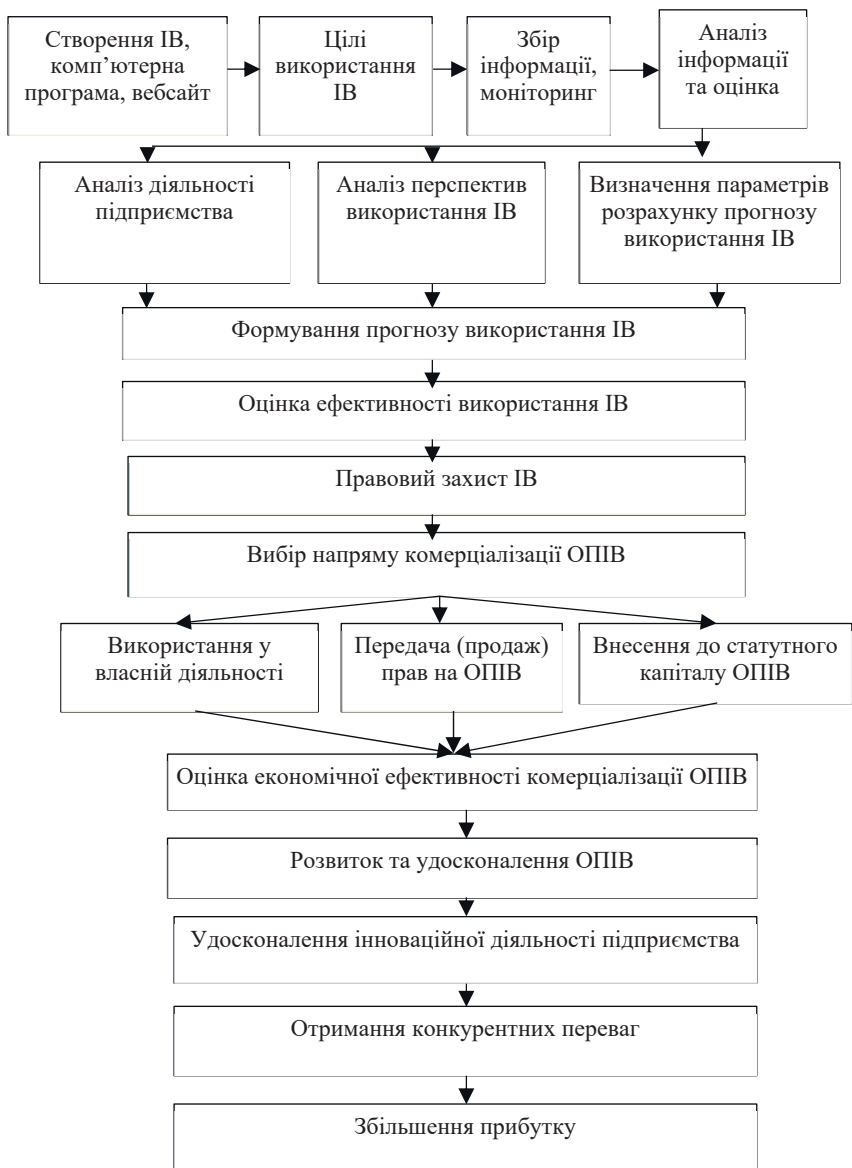

Рисунок 2 – Механізм успішного використання інтелектуальної власності в інноваційній діяльності підприємства (розробка авторів)

Крім того, патент дає виключне право власності на саму ідею (якщо вона відображена в істотних ознаках формули винаходу) і запобігає її несанкціонованому використанню. Захист комп'ютерних програм за допомогою авторських прав, оскільки його механізми не відповідають реальним викликам та потребам ринку.

У результаті вивчення досвіду інших країн та порівняння їх з українськими реаліями, пропонується система захисту комп'ютерної програми: реєструвати сам код програми як об'єкт авторського права. Це дає значну перевагу у випадках порушень; реєструвати найменування комп'ютерної програми (як додатковий спосіб захисту) як торговельну марку; реєструвати сам алгоритм роботи комп'ютерної програми за допомогою патенту на винахід як на спосіб або процес (див. таблицю 1).

В результаті дослідження систем правової охорони права інтелектуальної власності на національному та міжнародному рівні та з урахуванням специфіки вебсайтів, необхідне удосконалення правової охорони вебсайту. Отже, найбільш доцільним рішенням для правовласника, є використання різних видів правової охорони комп'ютерної програми та вебсайту, що не суперечить чинному законодавству України, підсилює рівень захищеності та дає більше можливостей для відновлення порушених прав і притягнення порушника до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Гордієнко С.Г. Інноваційна діяльність: проблеми, сутність, змістовні складові та напрями удосконалення. Часопис Академії адвокатури України. Т. 7. N 2, 2014. С. 15–32.

2. Бутнік-Сіверський О. Б. Інтелектуальна власність в інноваційній сфері: економіко-правовий аспект. Інтелектуальна власність та інновації : міжнародний науково-практичний семінар, 25-26.03.2013. Київ: 2013. С.1-15.

3. Сидоренко О.В., Шуба І.В. Регулювання та захист прав цифрової інтелектуальної власності. Конспект лекцій з дисципліни «Регулювання та захист прав цифрової інтелектуальної власності». Харків: Електронне видання НТУ «ХП», 2019. с. 166.

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З ПИТАНЬ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
(«Крайнівські читання»)**

*Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції
(26 грудня 2023 р., м. Київ)*

Керівник видавничого проєкту *В.І. Зарицький*
Комп'ютерний дизайн *О.П. Щербина*
Авторська редакція

Підписано до друку 28.12.2023. Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 6,04. Обл.-вид. аркушів – 4,09.
Тираж 300

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел./факс (044) 247-93-37; (050) 462-95-48
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net

Міністерство юстиції України
Науково-дослідний центр судової експертизи
у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності

б-р Л. Українки, 26, оф. 401, м. Київ, 01133,
тел.: (044) 221 12 45;
www.intelect.org.ua, e-mail: intelect.ndc@gmail.com, ЄДРПОУ 33499693

